

Metode og teori i billedkunst

Fakultet og empiri/materiale i faget

Billedkunst hører under det humanistiske fakultet.

Det humanistiske hovedområde beskæftiger sig med menneskeskabte materiale, og i billedkunst er det materiale som maleri, tegning, foto, skulptur, arkitektur, installationskunst m.m.

I dette menneskeskabte materiale er der lagt tanker, følelser og værdier, som det er fagets opgave at afdække. Materialet er subjektivt præget, da det er skabt af mennesker, og der er risiko for fejlfortolkning – der ligger ingen objektive sandheder i materialet. For at opnå så objektive baserede analyser og konklusioner som muligt, anvender faget en række metoder og teorier, der skal minimere risikoen for fejlfortolkning og for at analysen ikke præges af betragterens egne holdninger.

Metoder i faget

En metode betegner den måde man arbejder med materialet på – altså *hvordan* man arbejder.

I billedkunst er der forskellige metoder, som anlægger forskellige vinkler på materialet. Sagt på en anden måde kigger man efter forskellige ting, og får derfor også forskellige typer af svar, alt afhængigt af hvilken metode man vælger at bruge. Derfor er det vigtigt at gøre sig klart, hvilken type kunst man vil analysere, og hvad man vil undersøge, når man vælger sin metode.

I det følgende vil tre metoder, formalanalyse, betydningsanalyse og socialanalyse blive gennemgået.

- **Formalanalysen**

Formalanalysen undersøger et værks særlige virkemidler som rum – og lysvirkninger, komposition, farver, penselstrøg og materialer. Denne metode er altså specielt egnet til at undersøge hvilke formelle træk der præger værket. Her kan man undersøge:

1. Komposition: afgørende linjer og former, dynamisk/statisk, åben/lukket
2. Rummet: fladt/dybt, rumlige virkemidler som overlappning, repoussoir, gradienter
3. Farver: rene/blandende, kontraster – kold/varm, komplementær, lys/mørk
4. Lys/skygge: egenskygge og slagskygge, naturligt eller konstrueret lys m.m
5. Materialer, bearbejdelse af overflade, penselstrøg hvis relevant
6. Skulpturanalyse: spørgsmål til akse/komposition, volumen, skala, farver
7. Arkitekturanalyse: spørgsmål til grundplan, omgivelser/kontekst, konstruktion, akse/komposition, farver

- **Betydningsanalysen**

En betydningsanalyse er særligt relevant hvis værket via motiv, figurer og motiv lægger op til en dybere indholdsmæssig forståelse. Her kan man skelne mellem flere lag eller niveauer i analysen (baseret på kunsthistorikeren Panofskys ikonografiske metode)

1. Præikonografisk analyse: registrering af motiv, handling og situation (beskrivelse)
2. Ikonografisk analyse: afkodning af historiske referencer, symboler, politiske og religiøse henvisninger. Skal tage udgangspunkt i en bestemt tids opfattelse og kræver viden om perioden (analyse)
3. Ikonologisk tolkning: man sammenfatter resultaterne af forrige niveau (afkodninger af symboler og referencer) og sætter værket ind i en bredere kontekst og konkluderer hvilke holdninger og ideer værket præges af. Kræver viden om den tid, værket er blevet til i.

- **Socialanalysen**

- 1. Den socialhistoriske vinkel:**

Med den socialhistoriske vinkel bliver værket en kilde til at kunne sige noget mere overordnet omkring en periode og den historiske kontekst, det er blevet til i. Eksempelvis kom Danmarks nederlag i 1864 til at spille en væsentlig rolle for de danske malere, der i høj grad blev påvirket af den nationalhistoriske bølge, der søgte at værne om den danske kultur.

Begrænsning: Der er altid værker der er forud eller bagud i forhold til sin tid

- 2. Den biografiske vinkel:**

Denne form for socialanalyse forsøger at analysere værket ud fra, hvad vi ved om kunstneren, altså relevante biografiske informationer. Eksempelvis ved vi fra skriftlige kilder, at Edvard Munch levede isoleret fra det omgivende samfund, og hans malerier var påvirket af hans psykiske sygdomme.

Begrænsning: er oplysninger om kunstneren altid relevant for forståelsen af værket?

- 3. Den receptionshistoriske vinkel:**

Socialanalysen kan også anvendes til at klarlægge, hvordan kunstværket og kunstneren blev modtaget i sin samtid, og hvordan denne opfattelse af værket muligvis har ændret sig frem til i dag. F.eks. har Marco Evaristtis værk "Helena" med fisk i blenderen fra starten givet anledning til diskussion og forargelse. Væsentlige faktorer i denne analyseform er relationen mellem kunstneren, kunstinstitutionerne, kunstkritikeren og publikum.

Begrænsning: det kan være vanskeligt at fastslå hvordan værker fra tidligere tider f.eks. 1400 tallet blev modtaget.

Teori

Bag metoderne ligger teorier. Det er værktøj og begreber som er knyttet til den metodiske tilgang man vælger. Det er vigtigt, at man bevidst benytter sig af teorierne, så analysen baseres på objektive kriterier og ikke egen smag og subjektive mening om værkerne. Det vil sige at teorien skal være med til at sikre så objektive resultater som det er muligt.

Følgende teorier er de oftest benyttede:

- Teorier om formelle virkemidler: komposition, rum, lys/skygge, farver
- Teorier om stil: de kunsthistoriske perioder og -ismer
- Teorier om tolkning af betydning, for eksempel symboler og symbolkredse
- Kommunikationsteorier om bevidste strategier i forhold til afsender og modtager

Litteratur

- **Fremstillingsstof:**

Andersen H.S. m.fl.: Billedkunst. Metode-Kronologi- Tema, Systime 2006

Bek J. m.fl.: For øjeblikket 1.Samtidskunst for billedkunst c, L&R Uddannelse 2009

Bek J. m.fl.: For øjeblikket 2.Samtidskunst for billedkunst c, L&R Uddannelse 2013

Bruneau P. m.fl.: Sculpture.From Antiquity to the Present. Bind 1-4. Taschen1991

Bøving B.B. m.fl.: Ord og billeder. Ti temaer i dansk kunst i 100 år,

Haase & søns forlag, 2004

Bøving B.B. m.fl.: Ord og billeder 2. Ti temaer i dansk kunst i 100 år,

Haase & søns forlag, 2006

Elgaard S. m.fl.: Figuration, 2009

Eriksen J.H m.fl.: Grundbog i kunst og arkitektur – kunstens rum, Systime 2013

Gympel J.: Arkitekturens historie. Fra antikken til i dag. Könemann 1996

Krausse A.C. Maleriets historie. Fra renæssancen til i dag, Könemann1995

Wolter J.: Temaer i kunsten – grundbog i billedkunst, det ny forlag 2013

- **Tidsskrifter:**

KUNSTEN.NU (udkommer hver uge)

Magasinet **kunst** (udkommer 4 gange årligt)

- **Netsider:**

arslonga.dk

- <https://www.danskarkitektur.dk/>

- www.arksite.dk

Eksempler på opgaveformuleringer

Billedkunst/Biologi: Genmodificering

Giv en kort redegørelse for det centrale dogme. Du skal komme ind på gener, DNA, RNA, translation og transskription. Gør desuden rede for postmodernismens grundlæggende tendenser inden for billedkunst og skulptur fra slutningen af 1970'erne og frem til i dag.

Giv en beskrivelse af hvad genmodifikation er, og hvordan det virker. Herunder hvordan genmodifikation kan udføres i praksis, og til hvad det kan bruges. Hvor langt er forskerene kommet, hvilke begrænsninger er der, og hvordan ser fremtiden ud? Giv desuden en analyse og fortolkning af mindst tre selvvalgte værker med særligt fokus på en karakteristisk af, hvordan værkerne bidrager til debatten om genmodificering. Yderligere værker kan inddrages som perspektiverende materiale.

Diskuter og vurder de bioetiske problemer ved anvendelse af genmodifikation. Vurdér i forlængelse heraf hvad hensigten bag de analyserede kunstværker er, og hvad kunstneriske fremstillinger generelt kan bidrage med i debatten om genmodificering. I vurderingen skal følgende citat af kunstneren Joacim Koester inddrages: "Kunsten er en frizone med mange udtryk, hvor der ikke er defineret en funktion. Og kunsten skal netop være en tom byggegrund, et laboratorium for erkendelse, for kunsten er et erkendelsessystem, men med sine egne regler." (i: Information, 5. April, 2006)

Omfang: 15-20 sider ekskl. bilag

Billedkunst/Spansk: Frida Kahlo

Der ønskes en kort præsentation af personen og kunstneren Frida Kahlo samt en redegørelse for den surrealistiske bevægelse inden for billedkunst.

Dernæst ønskes en analyse og fortolkning af "Unos cuantos piquetitos" (1935) og "Las dos Fridas" (1939) med særligt fokus på brugen af symbolske elementer og referencer til Frida Kahlos relation til Diego Rivera. Andre værker kan inddrages i analysen.

Analysens resultater sættes derefter i relation til udvalgte sider fra Frida Kahlos dagbog. Endelig analyseres sangen "El Elefante y la Paloma" (Pedro Guerra, 1999) med fokus på dens fremstilling af forholdet mellem Kahlo og Rivera.

Med afsæt i analyseresultaterne ønskes en diskussion af, hvilken betydning kærlighedsforholdet til Rivera fik for Frida Kahlo personligt og kunstnerisk. Diskussionen skal indeholde en vurdering af Frida Kahlos værkers stilhistoriske træk.

Omfang: 15-20 sider ekskl. bilag

Billedkunst/Engelsk: Pop art og beat generationen

Med afsæt i en kort redegørelse for begrebet populærkultur ønskes en redegørelse for den kunstneriske retning pop art og for beatgenerationen i USA fra tiden efter anden verdenskrig og indtil slutningen af 1960'erne.

Dernæst ønskes en analyse og fortolkning af Allen Ginsbergs "Howl" (1955) med særligt fokus på, hvordan beatgenerationens kendetegn og budskab kommer til udtryk gennem skildringen af miljø, centrale personer og fortælleteknik. Desuden ønskes en analyse og fortolkning af Andy Warhols "Campbell's Soup Cans" (1962) samt to selvvalgte værker af Andy Warhol med særligt fokus på en karakteristik af værkernes banebrydende karakter. Værker af andre kunstnere fra perioden kan inddrages i analysen.

På baggrund af analyserne ønskes en vurdering af, hvorfor Allen Ginsbergs og Andy Warhols kunst blev opfattet som provokerende i deres samtid. I vurderingen skal den amerikanske kunstkritiker Clement Greenbergs teori om avantgarde og kitsch indgå.

Forventet omfang; 15-20 sider

Billedkunst/Matematik

Giv en kort redegørelse for postmodernismens idegrundlag og karakteristika.

Forklar og beskriv de geometriske begreber Archimedes' spiral, den logaritmiske spiral og redegør for reglerne, der fører frem til den nye spiral, udviklet af Cecil Balmond.

Eksempler på konstruktion vises i Excel og vedlægges opgaven. Beregninger lægges i tabel i bilag, men eksempler på udregninger forventes i opgaven.

Beskriv Cecil Balmonds inspirationskilder og analyser to bygninger hvor Cecil Balmonds anvendelse af matematiske beregninger har haft en afgørende betydning. Kom herunder ind på fraktaler og fraktal dimension. Du skal inddrage relevante definitioner, sætninger og beviser indenfor fraktaler og fraktal dimension.

Du skal inddrage et valgfrit eksempel på hvorpå dimensionen udregnes.

Vurder kort hvilken betydning Cecil Balmonds syn på samarbejdet mellem videnskabsmænd, ingeniører og arkitekter kan få for fremtidens arkitektur